AANBEVELING VAN DE COMMISSIE

van 20 februari 2003

inzake de bescherming en voorlichting van de bevolking ten aanzien van blootstelling door de aanhoudende besmetting met radioactief cesium van bepaalde uit het wild afkomstige levensmiddelen ten gevolge van het ongeluk in de kerncentrale van Tsjernobyl

(kennisgeving geschied onder nummer C(2003) 510)

(2003/120/EG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, en met name op artikel 38, eerste alinea, en artikel 124, tweede alinea,

Gezien het advies van de groep van deskundigen, aangewezen door het Wetenschappelijk en Technisch Comité overeenkomstig artikel 31 van het Verdrag,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) Ten gevolge van het ongeluk in de kerncentrale van Tsjernobyl op 26 april 1986 zijn aanzienlijke hoeveelheden radioactieve stoffen in de atmosfeer gekomen.

(2) Een groot aantal derde landen heeft als gevolg van het ongeluk in de kerncentrale van Tsjernobyl te maken gehad met neerslag van radioactief cesium.

(3) In bepaalde delen van de grondgebieden van sommige lidstaten en kandidaat-lidstaten van de Europese Unie is een aanzienlijke radioactieve neerslag opgetreden.

(4) Bij Verordening (EEG) nr. 737/90 van de Raad van 22 maart 1990 betreffende de voorwaarden voor de invoer van landbouwproducten van oorsprong uit derde landen ingevolge het ongeluk in de kerncentrale van Tsjernobyl ([1]), laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 616/2000 ([2]), zijn voor de invoer van voor menselijke voeding bestemde landbouwproducten van oorsprong uit derde landen maximale toleranties inzake radioactief cesium vastgesteld, waarvan de naleving door de lidstaten gecontroleerd wordt.

(5) In een verklaring in de Raad op 12 mei 1986 in verband met de goedkeuring van Verordening (EEG) nr. 1707/86 van de Raad van 30 mei 1986 betreffende de voorwaarden voor de invoer van landbouwproducten van oorsprong uit derde landen ingevolge het ongeluk in de kerncentrale van Tsjernobyl ([3]) hebben de lidstaten zich ertoe verbonden dezelfde maximale toleranties toe te passen op de handel binnen de Gemeenschap.

(6) Bij Verordening (EG) nr. 1661/1999 van de Commissie van 27 juli 1999 houdende uitvoeringsbepalingen van Verordening (EEG) nr. 737/90 van de Raad betreffende de voorwaarden voor de invoer van landbouwproducten van oorsprong uit derde landen ingevolge het ongeluk in de kerncentrale van Tsjernobyl ([4]), laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1608/2002 ([5]), zijn onder andere specifieke voorwaarden ingevoerd om de controle op de invoer van wilde paddestoelen uit een aantal derde landen aan te scherpen.

(7) De lidstaten hebben vergelijkbare controles en voorwaarden toegepast, en doen dat zo nodig nog steeds, op het in de handel brengen van levensmiddelen afkomstig van hun eigen nationale agro-industriële voedselvoorzieningsketens, met name ten aanzien van schapen- en rendiervlees.

(8) De maatregelen in situ op de grondgebieden van de lidstaten vloeien voort uit de bestaande wettelijke verplichtingen van die lidstaten uit hoofde van Richtlijn 96/29/Euratom van de Raad van 13 mei 1996 tot vaststelling van de basisnormen voor de bescherming van de gezondheid der bevolking en der werkers tegen de aan ioniserende straling verbonden gevaren ([6]) en de artikelen 35 en 36 van het Euratom-Verdrag.

(9) Natuurlijke en semi-natuurlijke ecosystemen zoals bossen en beboste percelen zijn over het algemeen de natuurlijke habitat van wilde dieren, bessen en paddestoelen en radioactief cesium wordt door dergelijke ecosystemen gewoonlijk in een cyclische uitwisseling tussen de bovenste bodemlagen (strooisel), bacteriën, microfauna, microflora en vegetatie vastgehouden. Bovendien bestaat de bodem van dergelijke ecosystemen voor het grootste gedeelte uit organisch materiaal, waardoor de biologische beschikbaarheid van radioactief cesium wordt vergroot.

(10) Bosplanten die waarschijnlijk door de mens gegeten zullen worden zijn eetbare vruchtensoorten, in het bijzonder wilde bessen zoals bosbessen, kruipbramen, veenbessen, frambozen, bramen en wilde aardbeien. Uit de trends van de besmetting van wilde bessen met radioactief cesium blijkt dat deze sinds het ongeluk van Tsjernobyl langzaam afneemt of constant blijft, vooral in overblijvende soorten.

([1]) PB L 82 van 29.3.1990, blz. 1.
([2]) PB L 75 van 24.3.2000, blz. 1.
([3]) PB L 146 van 31.5.1986, blz. 88.
([4]) PB L 197 van 29.7.1999, blz. 17.
([5]) PB L 243 van 11.9.2002, blz. 7.
([6]) PB L 159 van 29.6.1996, blz. 1.

(11) Door de invloed van de aard van de bosgrond op de beschikbaarheid van radioactief cesium vertonen veel eetbare wilde paddestoelensoorten (cantharellen, kastanjeboleten, gele stekelzwammen en andere bekende eetbare paddestoelen) nog een cesiumactiviteit van meer dan 600 Bq/kg. Paddestoelen van mycorrhizale schimmels die in symbiose met bomen leven en diepgroeiend mycelium hebben (bijvoorbeeld Boletus edulis), zijn veel later door de radioactieve neerslag besmet geraakt en vertonen nu een zeer hoge besmetting met radioactief cesium.

(12) Besmetting met radioactief cesium doet zich ook voor bij diersoorten zoals vrij wild en carnivore zoetwatervissen uit meren in gebieden met de hoogste neerslag. In het bijzonder draagt de aanwezigheid van sterk besmette soorten in het voedsel (korstmossen, mossen en met name bepaalde paddestoelensoorten) ertoe bij dat de besmetting van vrij wild dat deze soorten eet toeneemt.

(13) Aangenomen wordt dat de duur van de besmetting met radioactief cesium als gevolg van het ongeluk bij Tsjernobyl van een aantal producten afkomstig van soorten die in bossen en andere natuurlijke en semi-natuurlijke ecosystemen leven en groeien, in hoofdzaak bepaald wordt door de fysische halveringstijd van die radionuclide, die van de orde van 30 jaar is, en dat die besmetting daardoor de komende decennia nauwelijks zal afnemen.

(14) De afgelopen jaren hebben sommige lidstaten de Commissie gegevens verstrekt waaruit blijkt dat in vrij wild, bessen, paddestoelen en carnivore vis uit meren hoge gehalten radioactief cesium kunnen worden aangetroffen.

(15) De incidentie van vlees van vrij wild met meer dan 600 Bq/kg radioactief cesium neemt langzaam af, behalve in het geval van wilde zwijnen; er worden nog steeds niet-verwaarloosbare hoeveelheden vlees van vrij wild aangetroffen, afkomstig van bepaalde delen van de grondgebieden van sommige lidstaten en kandidaat-lidstaten, waarin deze grenswaarde wordt overschreden.

(16) In bepaalde gebieden van Duitsland is het gehalte radioactief cesium in vlees van wilde zwijnen soms meer dan tienmaal zo groot als het gehalte in reewild of roodwild. Zo vertoont de incidentie van gevallen van wilde zwijnen met meer dan 600 Bq/kg radioactief cesium sinds 1996 een stijgende lijn en lag die in 1999 op 51 % met piekwaarden van meer dan 10 000 Bq/kg.

(17) Aangenomen kan worden dat in delen van de grondgebieden van een aantal lidstaten en kandidaat-lidstaten, waar zich een vergelijkbare neerslag van radioactief cesium heeft voorgedaan, de besmetting van vlees van vrij wild en met name van wilde zwijnen van ongeveer hetzelfde niveau is als in Duitsland.

(18) Uit recente gegevens blijkt dat de concentraties radioactief cesium in carnivore zoetwatervissen, afkomstig uit meren in gebieden met de hoogste neerslag, nog steeds groot zijn, met piekwaarden van meer dan 10 000 Bq/kg in snoeken en 5 000 Bq/kg in baarzen.

(19) Aangezien eetbare uit het wild afkomstige producten niet noodzakelijk via de agro-industriële voedselvoorzieningsketens in de handel gebracht worden, is het mogelijk dat zij aan de nationale wettelijke controles ontsnappen.

(20) De lidstaten hebben de bevolking ingelicht over het gezondheidsrisico dat is verbonden aan de consumptie van bepaalde categorieën levensmiddelen na het ongeluk van Tsjernobyl, maar de bevolking beseft steeds minder dat uit het wild afkomstige levensmiddelen nog steeds besmet zijn.

(21) Hoewel de gevolgen van de besmetting van uit het wild afkomstige levensmiddelen voor de gezondheid van de algemene bevolking uiterst gering zijn, mag het gezondheidsrisico voor personen die grote hoeveelheden van dergelijke levensmiddelen uit getroffen gebieden consumeren niet worden verwaarloosd; daarom moet de bevolking beter van die gevaren bewust gemaakt worden.

(22) Bij Verordening (EG) nr. 178/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2002 tot vaststelling van de algemene beginselen en voorschriften van de levensmiddelenwetgeving, tot oprichting van een Europese Autoriteit voor voedselveiligheid en tot vaststelling van procedures voor voedselveiligheidsaangelegenheden [1] is een systeem voor snelle uitwisseling van informatie ingesteld. Dat systeem moet worden gebruikt voor het uitwisselen van informatie tussen de lidstaten over geregistreerde gevallen waarin de maximale toleranties worden overschreden,

BEVEELT AAN:

1. dat de lidstaten ter bescherming van de gezondheid van de consument de nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de maximale toleranties voor cesium-134 en cesium-137 als bedoeld in artikel 3 van Verordening (EEG) nr. 737/90 in de Gemeenschap worden nageleefd bij het in de handel brengen van vrij wild, wilde bessen, wilde paddestoelen en carnivore vis uit meren;

2. dat de lidstaten de bevolking in gebieden waar de maximale toleranties in dergelijke producten kunnen worden overschreden, over het desbetreffende gezondheidsrisico inlichten;

[1] PB L 31 van 1.2.2002, blz. 1.

3. dat de lidstaten de Commissie en elkaar via het bij Verordening (EG) nr. 178/2002 ingestelde communautair systeem voor vroegtijdige waarschuwing op de hoogte stellen van de geregistreerde gevallen van dergelijke producten die in de Gemeenschap in de handel zijn gebracht en waarin de maximale toleranties zijn overschreden;
4. dat de lidstaten de Commissie en de andere lidstaten in kennis stellen van de maatregelen die zij naar aanleiding van deze aanbeveling hebben genomen.

Gedaan te Brussel, 20 februari 2003.

Voor de Commissie
Margot WALLSTRÖM
Lid van de Commissie